

AZ INTEGRITÁS KONCEPCIÓJA ÉS MÉRÉSE

INTEGRITY – CONCEPT AND MEASUREMENT

Balogh Péter¹, Szántó Zoltán²

¹ PhD, Szegedi Tudományegyetem Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Kar Szociológia Tanszék
balogh@socio.u-szeged.hu

² Dr. habil. CsC, Budapesti Corvinus Egyetem Társadalomtudományi és Nemzetközi Kapcsolatok Kar Szociológia és Társadalompolitika Intézet
zoltan.szanto@uni-corvinus.hu

ÖSSZEFOGLALÁS

Munkánk keretében egyrészt röviden áttekintjük az antikorrupciós politikák legújabb nemzedéke szempontjából meghatározónak tartott integritás koncepcióját, mely a megelőzést, a korrupciós kockázatok becslését, illetve az azokat csökkentő intézményi, szabályozási és etikai megoldásokat helyezi a középpontba. Másrészt röviden felvázoljuk az Index of Public Integrity néhány módszertani és szakpolitikai jellemzőjét, melynek legfőbb sajátossága meta-kompozit jellege, amennyiben a mutatószám több, már eleve meglévő, különféle forrásokból rendelkezésre álló adat együttes felhasználásával írja le a korrupció szempontjából relevánsnak tekintett dimenziók mentén adott ország elhelyezkedését a nemzetközi rangsorban.

ABSTRACT

In this paper we briefly introduce the concept of integrity, which is considered to be a decisive component in the new generation of anticorruption policies. This approach focuses on prevention, the assessment of corruption risks and the institutional, regulatory and ethical solutions that reduce them. On the other hand we review some of the methodological and policy features of the Index of Public Integrity. This indicator is characterised by a kind of meta-composite nature as it determines – along different dimensions considered to be relevant for (anti)corruption – the status of a country in the international ranking by jointly incorporating several, already existing and publicly available data from various sources.

Kulcsszavak: korrupció, integritás, Index of Public Integrity

Keywords: corruption, integrity, Index of Public Integrity

BEVEZETÉS

Az antikorrupciós politikák legújabb nemzedéke az integritás koncepcióján alapul. Ez a szemlélet az utólagos büntetés mellett/helyett a megelőzést, a prevenciót, a korrupció észlelése helyett a korrupciós kockázatok feltérképezését/beclsését, illetve az azokat csökkentő intézményi, szabályozási és etikai megoldásokat helyezi előtérbe. Írásunk célja, hogy egyrészt dióhéjban vázoljuk a(z anti)korrupcióval kapcsolatos vizsgálatokban egyre inkább meghatározóvá váló integritás fogalmát, másrészt röviden bemutassuk az integritás mérésére újabban kidolgozott Index of Public Integrity (IPI) főbb jellemzőit, kitérve annak tartalmi, módszertani és szakpolitikai vonatkozásaira. Gondolatmenetünket rövid összeggel zárjuk.

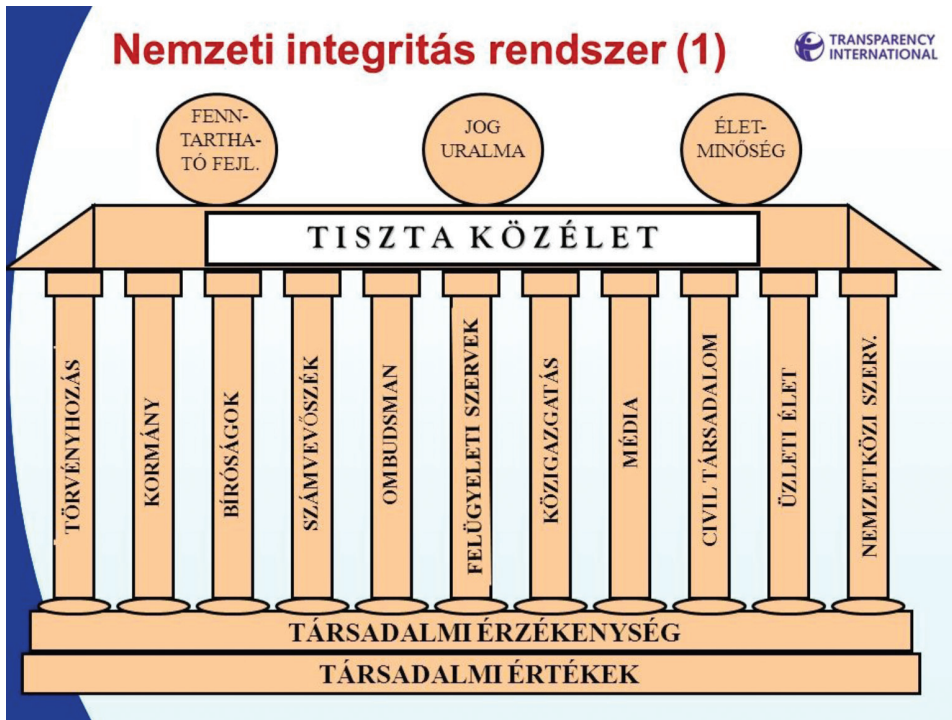
AZ INTEGRITÁS FOGALMÁRÓL

Az integritás fogalmát értelmezhetjük egyének, szervezetek, például az egész közigazgatási rendszer, sőt az egyes országok szintjén (Pallai, é.n., 181–183.).

Személyek esetében az integritás elsősorban olyan értékelt viselkedést jelent, amelynek jellemzője a feddhetetlenség, a romlatlanság, az erényesség és a megvesztegethetetlenség. Szervezetek vagy a közigazgatási rendszer szintjén az integritás értékalapú működést jelent, amely megteremti a demokratikus normákkal és alapelvekkel való összhangot. Erre a felfogásra támaszkodva született meg a nemzeti integritásrendszer (National Integrity System) modellje, melyet elsőként a Transparency International dolgozott ki (Pope, 1996).

Az ismert ábrázolás szerint (lásd *1. ábra*) a nemzeti integritás rendszerének alapzatát a társadalmi értékek és a társadalmi tudatosság/érzékenység képezik, míg a tetején a fenntartható fejlődés, a jog uralma és az életminőség szerepel. A nemzeti integritás pilléreként (törvényhozás, kormányzat, bíróságok, számvevőszék, ombudsman, felügyeleti szervek, közigazgatás, média, civil társadalom, üzleti szektor, nemzetközi szervezetek) nyugszik, amelyek együttesen képesek biztosítani a demokratikus célok érvényesülését egy tiszta közélet keretei között. Magyarországon 2011-ben került sor a nemzeti integritásrendszer átfogó vizsgálatára. Ennek eredményei szerint a magyar nemzeti integritásrendszer leggyengébb pilléreit az üzleti szektor, a kormányzati korrupcióellenes szervezetek és a politikai pártok, míg legerősebb pilléreit a választási igazgatási szervek, a törvényhozás és az országgyűlési biztosok jelentették (Burai–Hack, 2011, 21–22.).

A közigazgatási integritáskultúra magyarországi fejlesztését célozza az Állami Számvevőszék az integritásalapú közigazgatási kultúra terjesztését célzó több éve futó ún. integritásprojektje (URL1). Ennek során az integritás részértékei közé mindenekelőtt a transzparenciát, a felelősséget és számonkérhetőséget, a tisztességes eljárást, a diszkrimináció tilalmát sorolják. A közszféra különböző

1. ábra. Nemzeti Integritásrendszer
(TI Hungary)

intézményeiben folytatott önkitöltős kérdőíves adatfelvételen alapuló korrupcióskockázat-bebecslések mellett az integritásmenedzsment és integritáskontrollok (például: szabályzatok, etikai elvek, magatartási kódexek) fejlesztésének ösztönzése áll a projekt középpontjában.

Az integritás országok közötti összehasonlítását a 2015-ben megszületett Index of Public Integrity (IPI) teszi lehetővé. Tanulmányunkat ennek részletesebb áttekintésével folytatjuk.

AZ INTEGRITÁS ÚJFAJTA MÉRÉSE: INDEX OF PUBLIC INTEGRITY

Az IPI háttere

Az IPI adott társadalom azon képességét számszerűsíti, hogy mennyiben képes ellenőrzése alatt tartani a korrupció jelenségét, és biztosítani, hogy a közösségi forrásokat korrupct gyakorlatoktól leginkább mentesen osszák el. Az index kidol-

gozására indokot szolgáltat egyrészt a kutatók azon felismerése, hogy a – fejlődő és fejlett társadalmakban is tartós jelenségként létező – korrupció s az ellene való fellépés továbbra is kulcsprobléma. Másrészt, a szakértők meglátásai szerint a széles körben használatos korrupciós mutatószámok általában az érintettek (állampolgárok, gazdasági vezetők stb.) többé-kevésbé szubjektív észlelése, érzékelése és megítélése alapján adnak képet a korrupciós helyzetről, s kevésbé fordítanak figyelmet a mögöttes okokra és a kialakult korrupciós helyzetek javítására. Ehhez képest az IPI sajátossága ezen hiányosságok pótlása a korrupció elleni küzdelem különböző társadalmakban kialakított formáinak és módszereinek áttekintése és kiértékelése, valamint az integritás szélesebb, nemzeti szintű értelmezése és mérése révén. Az IPI-t kidolgozó kutatócsoport által elvégzett összehasonlító vizsgálatok tapasztalatai ugyanis arra utalnak, hogy a korrupciós folyamatok ellenőrzéséhez és befolyásolásához nem elég bizonyos eszközök és törvényi szabályozások átvétele, sokkal inkább valamilyen átfogó szemléletmód alkalmazására van szükség. A társadalmi szintű fellépés és a közszféra jelentősége ebben a tekintetben válik meghatározóvá. A kutatók ugyanis amellet érvelnek, hogy a korrupcióval szembeni fellépés hatékonysága sajátos módon az állam és a társadalom között meglévő egyensúlyi állapothoz kapcsolható: az előbbi erőfeszítéseket tesz a különböző típusú korrump interakciók visszaszorítása érdekében, mindezt azonban transzparens módon teszi. Azaz, a társadalom rendelkezik azzal a képességgel, hogy indokolt esetben felelősségre vonja a kormányzatot ez irányú tevékenységének elmulasztása esetén. A kutatók szándéka szerint az állam és a társadalom közti szóban forgó kölcsönkapcsolat legfőbb dimenzióit képezi le az IPI mérőszáma, a bevett korrupciós mutatókhoz képest objektívebb és átláthatóbb formában (URL2).

Mit és hogyan mér az IPI?

A fentiek fényében és a szakértők széles körű kutatómunkájának eredményeképpen az IPI egyfajta metakompozit mutatószámként az integritási helyzetet több dimenzió mentén ragadja meg. A hat komponens együttes figyelembevételével a mutatószám a különféle területek, illetve intézkedések összhangját képezi le, mely a korrupció elleni hatékony fellépéshez járulhat hozzá. Az (1) *igazságszolgáltatás függetlensége* (judicial independence) komponens arról ad képet, hogy a vizsgált országra mennyiben jellemző a pártatlan és korrupciómentes bírói rendszer, mely megfelelő jogi korlátokat képes fenntartani a kormányzati hatalommal szemben. Az (2) *adminisztratív teher* (administrative burden) dimenziója a társadalom bürokratizáltságának, (túl)szabályozottságának mértékét ragadja meg, amennyiben a túlzott adminisztratív terhek – a túl sok előírás és jogszabály a közigazgatásban, a bonyolult ügyrend – kedvező körülményeket biztosítanak az egyéni megfontolások és önkényes mérlegelések kialakulásához, s ily módon

magas korrupciós kockázatot rejtenek magukban. A gazdaság működése szempontjából lényeges (3) a *kereskedelem nyitottsága* (trade openness) komponens az ország külgazdasági tevékenységéhez kapcsolódó szabályozottság mértékéről ad képet. A kutatók érvelése alapján jelentőségét az adja, hogy a szabad verseny útjában álló adminisztratív kereskedelmi korlátok visszaszorításával nyitottá váló országok hatékonyabban képesek csökkenteni az itt tapasztalható korrupciós kockázatokat. A végrehajtó hatalom pénzügyi tevékenységéhez kapcsolódó (4) *költségvetési átláthatóság* (budget transparency) dimenzió azt jeleníti meg, hogy milyen mértékű és milyen minőségű nyilvános hozzáférés biztosított a központi költségvetés működéséről a közvélemény számára. A magasabb fokú, széles körű, közösségi szintű átláthatóság megfelelő alapot teremthet a közpénzek önkényes felhasználásának gyakorlatával szemben. Ugyancsak a szélesebb társadalmi nyilvánosság szerepének jelentőségét szemlélteti a szakértők azon meglátása, melynek értelmében az internethez kapcsolódó média és a társadalmi hálózatok elengedhetetlen elemei az állampolgári szerepvállalásnak. Ennek megfelelően az IPI-mutató (5) *e-állampolgárság* (e-citizenship) komponense azt jeleníti meg, hogy mennyiben áll módjában a társadalom tagjainak *online* eszközöket használni és a közösségi médiához hozzáférni, s ily módon (is) érvényt szerezni a társadalmi elszámoltathatóságnak. Végül az utolsó dimenzió ahhoz az összetett törvényi, politikai és gazdasági környezethez kapcsolódik, melyben a nyomtatott sajtó, a műsorszórásos és az internetes média működik, amennyiben a (6) *sajtó szabadsága* (freedom of the press) – illetve annak mértéke – a demokratikus intézmények feletti ellenőrzésnek, a közösségi elszámoltathatóságnak és a jó kormányzásnak egyaránt elengedhetetlen feltétele (URL2).

A végleges IPI-mutatószámába végül azon komponensek kerültek be, melyek egyrészt összhangban voltak a kutatás elméleti-koncepcionális kereteivel,¹ másrészt szignifikánsan összefüggenek a korrupció elleni küzdelem leginkább széleskörűen használt mérőszámaival. A komponensek tesztelési és kiválasztási folyamata során külön figyelmet fordítottak arra, hogy a dimenziók objektívek legyenek, és hogy a gyakorlatban is alkalmazható szempontokat jelenítsenek meg.

A komponensek kialakításához, számszerűsítéséhez, illetve adott országnak az adott dimenzió mentén való elhelyezkedésének meghatározásához a kutatók számos, már eleve meglévő adatbázist vagy annak részadatát építették be az összetett indexbe (1. táblázat).

¹ A kutatás elméleti-koncepcionális kerete a korrupció elleni fellépést két nagyobb tényezőcsoport alapján értelmezi: (1) olyan *lehetőségek* vagy *erőforrások*, melyek a hatalmi viszonyok révén az önkényes mérlegelés lehetőségét teremtik meg, vagy anyagi erőforrások elosztása feletti rendelkezésből fakadnak; és (2) olyan – akár törvényileg kialakított, akár társadalmi gyökerű, normatív – *korlátok*, melyek határt szabnak a korrupciós viselkedésnek, és hatékonyan szankcionálják az esetleges visszaéléseket (Mingiu-Pippidi–Dadašov, 2016, 418–422; Mingiu-Pippidi, 2015).

1. táblázat. Az IPI-mérőszám komponenseinek változói és adatforrásai
(Mingiu-Pippidi–Dadašov, 2016, 436., URL3 felhasználásával)

Komponens	Változók, kérdések	Adatok forrása
<i>az igazság- szolgáltatás függetlensége</i>	A bemeneti adatforrás által képzett „igazságszolgáltatás függetlensége” indikátor keretében feltett kérdés (Milyen mértékben független az Ön országában az igazságszolgáltatás a kormányzat tagjai, az állampolgárok vagy a cégek befolyásolásától? [1 = erőteljesen befolyásolt; 7 = teljesen független]) átvételével	<i>Global Competitiveness Dataset 2015–2016</i> [World Economic Forum]
<i>adminisztratív teher</i>	A bemeneti adatforrás alábbi kérdései alapján: <ul style="list-style-type: none"> – vállalkozás indításához szükséges eljárások átlagos száma mind férfiak, mind nők esetében – vállalkozás indításához szükséges átlagos idő száma mind férfiak, mind nők esetében – adófizetők/adófizetések száma az adott évben – adó befizetéséhez szükséges idő 	<i>Doing Business Dataset 2016</i> [World Bank]
<i>kereskedelem nyitottsága</i>	A bemeneti adatforrás alábbi kérdései alapján: <ul style="list-style-type: none"> – exporthoz és importhoz szükséges eljárások/ dokumentumok átlagos száma – export- és importeljárásokhoz szükséges átlagos idő 	<i>Doing Business Dataset 2015</i> [World Bank]
<i>költségvetési átláthatóság</i>	A bemeneti adatforrás felmérésének részleges felhasználásával	<i>Open Budget Survey 2015</i> [International Budget Partnership]
<i>e-állampolgárság</i>	A bemeneti adatforrások alábbi adatai alapján: <ul style="list-style-type: none"> – széles sávú internet előfizetéssel rendelkezők aránya a népességen belül – internethasználók népességen belüli aránya – Facebook-felhasználók népességen belüli aránya 	<i>ICT Dataset 2015</i> [International Telecommunication Union], Internet World Stats 2015
<i>a sajtó szabadsága</i>	A Freedom of the Press pontszám átvételével	<i>Freedom of the Press Dataset 2015</i> [Freedom House]

A komponensekhez tartozó számértékeket a szakértők a felhasznált adatokból két lépésben állították elő. Azon két komponens – az igazságszolgáltatás függetlensége és a sajtó szabadsága – esetében, amely egyetlen adatforrásra támaszkodik (lásd 1. táblázat), közvetlenül az eredeti változóból alakították ki standardizálás-

sal² a megfelelő komponensértékeket. A fennmaradó, eredetileg is több elemből konstruált dimenziók számszerűsítése esetében az előbbi eljárást elsőként külön végezték el a komponensalkotó egyes elemekre, majd az így külön-külön standardizált alkomponensek egyszerű átlagolásával jött létre a végleges komponensérték. Második lépésben az így megkonstruált komponens számértékeket normalizálással transzformálták olyan 1 és 10 értéktartományba eső skálákká, ahol a magasabb érték az adott komponens tekintetében kedvezőbb helyzetet fejez ki az országok között. Az összesített, végleges IPI-mutatószám értékét a kutatók ezen normalizált komponens számértékek egyenlő súllyal történő átlagolása³ révén határozták meg (URL3).

Az ily módon adott országban az integritást összetett, komplex formában, a közsférára, illetve a közösségi-társadalmi dimenzióra vonatkozóan mérő IPI-mutatószám érvényességét a kutatók több bevett, széles körben alkalmazott korrupciós mutatószámmal való összevetés révén tesztelték. A számítások magas – 0,673 és 0,878 közötti –, statisztikailag szignifikáns korrelációs együtthatókat eredményeztek (URL4, Mingiu-Pippidi–Dadašov, 2016, 429.), s a validálási elemzésbe bevont 105 országot tekintve a korrupció elleni küzdelemre vonatkozó adatok varianciáját megközelítőleg 75 százalékban magyarázzák.

Mindezek fényében a kutatók megállapítják, hogy az IPI-mérőszám alkalmas eszköznek bizonyulhat a korrupció országok közötti eltérő mértékének magyarázatában: komponensekből történő felépítettsége révén az index sokkalta objektívebb képet tud festeni a korrupció visszaszorításának társadalmi keretrendszeréről, és mivel a komponensek gyakorlati szempontból is jól körülhatárolható beavatkozási területeket jelenítenek meg, a mutatószám felhasználható empirikus adatokon nyugvó reformok tervezéséhez, akciók kialakításához (URL3).

Szakpolitikai relevancia és potenciál

Az IPI-mutatószámot kidolgozó kutatók munkáját tehát az általuk megalkotott korrupciós index gyakorlati alkalmazhatósága is nyilvánvalóan meghatározta. A mérőszám felhasználhatóságával kapcsolatosan külön kiemelik a korrupció elleni fellépés hatékonyabbá tételét: mivel az IPI adott társadalomban a korrupciós és integritási helyzetet az összesített pontszámon – illetve az országok közötti rangsorban való elhelyezkedésen – túl az azt meghatározó komponensek egyes értékei

² Az eljárás lényege, hogy tetszőleges mértékegységű – s így adott értékű átlaggal és egyéb mutatókkal jellemezhető – változóból 0 átlagú, 1 szórású mesterséges változót hoz létre (Freedman et al., 2005, 101–102.).

³ A normalizált komponensértékeket a kutatócsoport főkomponens elemzés alkalmazásával ugyancsak aggregálta, azonban az ily módon kialakuló mesterséges változó rendkívül erősen korrelált az átlagolás révén kialakított IPI-értékkel, s így az egyszerűség, az átláthatóság s legfőképpen a könnyebb értelmezhetőség miatt a komponensértékek átlagát használta (URL3).

mentén külön is áttekinthetővé teszi, részletgazdagabb képet nyújt az esetlegesen problémás területekről. Ezek pontos feltárása pedig hozzásegítheti a szakpolitikai döntéshozókat egy tényeken alapuló, megfelelően fókuszált és célzott beavatkozási program, sőt antikorrupciós stratégia kidolgozásához. A kutatócsoport a szakpolitika szereplőit ebben a munkában szintén segíti: a mérőszám megalkotásához felhasznált elméleti-koncepcionális keretbe illesztve⁴ a korrupció elleni fellépéshez konkrét javaslatokat, jó gyakorlatokat tesznek közzé. Érvelésükben a korrupció visszaszorítása egyrészt történhet a korrupciós helyzetek felmerülését lehetővé tevő erőforrások, *lehetőségek csökkentése* révén, másrészt pedig a korrupciónak gátat szabni képes *korlátok növelésén* keresztül. Tekintve, hogy az IPI egyes komponenseit a kutatók ezen két tényező alá is besorolják,⁵ a gyakorlati beavatkozások tervezése még könnyebbé válhat. A korrupciós lehetőségek mérséklése érdekében a közigazgatási-adminisztrációs tevékenységek bürokratizáltságának csökkentésére, a költségvetési döntésekkel kapcsolatos folyamatokba külső szereplők bekapcsolódásának lehetővé tételére van szükség, vagyis olyan intézkedésekre, melyek visszaszorítják a hatalmi önkény mellett meghozott döntéseket, és racionalizálják a közösségi forrásokkal való gazdálkodást. A korrupciós korlátok előtérbe helyezése, aktiválása az elszámoltathatóság erősítésével, mindenekelőtt a civil társadalom szereplőinek bevonásával, a sajtó intézményének a kormányzati korrupciót leleplező szerepének erősítésével érhető el (URL2).

Antikorrupciós helyzetkép az IPI tükrében

A mutatószámot kidolgozó kutatócsoport vezetője, Alina Mungiu-Pippidi által a 2017-es adatok⁶ felhasználásával készített áttekintés eredményei alapján a vizsgált 109 ország átlaga 6,64, ami csekély mértékben meghaladja a 2015-ös értéket

⁴ Ennek értelmében a korrupciós helyzetet súlyosbítják a különféle *erőforrás-tényezők*, s a kedvezőtlen helyzet kialakulásának vagy tovább romlásának gátat szabnak bizonyos *korlátok* (lásd 2. lábjegyzet, illetve Mungiu-Pippidi–Dadašov, 2016, 423.).

⁵ A kutatók a korrupció kialakulását, illetve fennmaradását elősegítő *erőforrások* vagy *lehetőségek* között tartják számon az IPI adminisztratív teher, költségvetési átláthatóság és a kereskedelem nyitottsága komponenseit, s a korrupció *korlátainak* mutatójaként hivatkoznak az e-állampolgárság, az igazságszolgáltatás függetlensége és a sajtó szabadsága komponensekre (Mungiu-Pippidi–Dadašov, 2016, 421–423.).

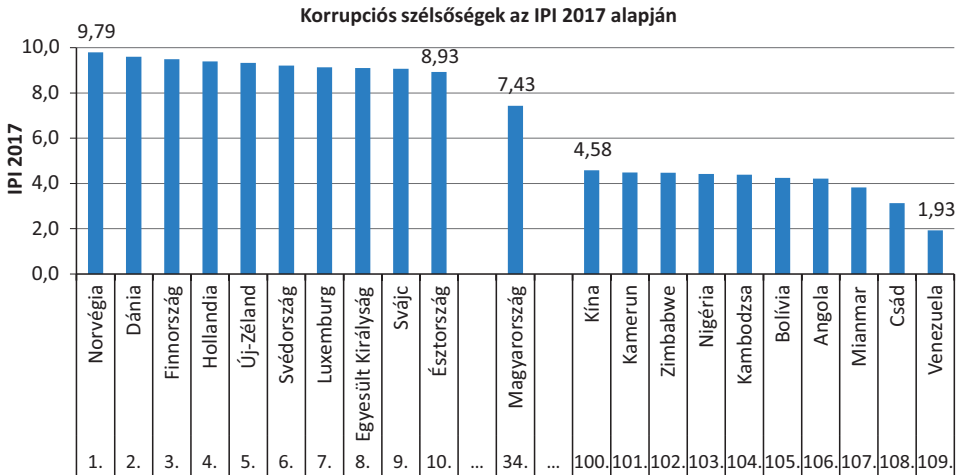
⁶ A 2017-es évre vonatkozó IPI-adatok néhány szempontból jelentős változtatáson estek át a korábbi, 2015-re kalkulált mérőszámokhoz képest. Egyrészt változott a vizsgált országok köre: Ausztrália, Kanada, Moldova, Svájc és Uruguay társadalmával bővült az indikátor, Jemen pedig adathiány miatt kikerült az adatbázisból. Másrészt – részben az előbbi módosításokkal is összefüggésben – a kereskedelem nyitottsága komponens számítása változott a bemeneti adatforrás adatgyűjtési módszertanának átalakulása következtében. Az újonnan rendelkezésre álló bemeneti adatok fényében a kutatók az összehasonlíthatóság érdekében visszamenőleg a 2015-ös adatokat is megváltoztatták (URL3).

(6,57). A legjelentősebb – bár számértékét tekintve ugyancsak csekély – pozitív irányú elmozdulás az adminisztratív teher és az e-állampolgárság komponensek esetében jelenik meg. A mérőszám igazságszolgáltatási függetlenség és költségvetési átláthatóság dimenziói érdemben nem változtak, míg a sajtó szabadsága és a kereskedelmi nyitottság komponensek tekintetében visszaesés mutatható ki (Mungiu-Pippidi, 2017, 3.). Ugyanakkor természetesen ezen elmozdulások csupán tájékoztató jellegűek, hiszen rendkívül rövid időszakra vonatkoznak, így valós tendenciaként nehezen értelmezhetők. Annál inkább érdekes eredmények azonban azok, melyek az IPI-számokat más mutatókkal összevetve tekintik át: kiderül például, hogy a 2017-es adatok erős pozitív korrelációt ($r = 0,873$) mutatnak a Transparency International által számított korrupció észlelési index (Corruption Perception Index, CPI) 2016-os értékeivel, továbbá hogy a hatékony kormányzás – Worldwide Governance Indicators 2016 (WGI) [World Bank] pontszámai – és az IPI között ugyancsak erős ($r = 0,894$) az együttjárás.

Az IPI-mutatószám által a korrupciós állapotok különféle mintázataira, törvonalaira vonatkozóan további tanulságos eredményekkel szolgálnak egy korábbi összevetés eredményei is: az alacsonyabb jövedelmű – a Világbank osztályozását alapul véve – országok felől a magasabb jövedelműek felé haladva növekszik az IPI átlagos értéke, azaz a gazdagabb országokban magasabb fokú az integritás. Ezzel összhangban az emberi fejlettség mutatószáma (Human Development Index) is pozitívan korrelál az IPI-pontszámokkal, s regionális metszetben is kirajzolódnak a különbségek: globális perspektívában az Európai Unió országait Norvégiával és az Amerikai Egyesült Államokkal közös csoportba sorolt – fejlett államokat tömörítő – kategória értékei térnek el szignifikánsan a többi területi egységhez képes pozitív irányban (Mungiu-Pippidi–Dadašov 2016, 430–431.).

A legfrissebb elérhető adatok⁷ alapján a korrupció elleni fellépés feltételei a skandináv térségben adottak a leginkább: az integritás mértéke Norvégiában a legmagasabb, mely országot a dobogó második és harmadik fokán Dánia és Finnország követik, azonban a régióhoz tartozó Svédország is előkelő helyet (6.) foglal el, s az első tíz legmagasabb pontszámmal jellemezhető társadalmak között zömében nyugat-európai fejlett országokat találhatunk, valamint a balti államok közül Észtországot. A skála ellentétes pólusán; a tíz legkedvezőtlenebb korrupciós állapotokkal jellemezhető országok csoportjában jelenik meg Kína, számos ország az afrikai kontinensről, s két-két dél-amerikai, illetve távol-keleti ország (2. ábra).

⁷ A mutatószám internetes weboldalára (URL5) látogatóknak interaktív ábrán van lehetőségük áttekinteni az IPI-pontszámokat, bizonyos szempontok – akár az egyedi komponensek értékei – alapján tetszés szerint rendezni, illetve az országokra vonatkozó részletesebb adatokat és az országok közötti összehasonlításokat lekérni.

2. ábra. Antikorrupciós helyzetkép az IPI 2017-es adatai alapján
(saját szerkesztés az IPI 2017 adatok [URL5] felhasználásával)

Magyarország egyrészt a vizsgált 109 ország sorrendjében a kedvezőbb helyzettel jellemezhető első harmadba tartozik: 2015-ben a 31., míg 2017-ben a 34. helyen állva (2. ábra). Továbbá bizonyos dimenziókban meglehetősen előkelő helyet foglal el: az e-állampolgárság komponens szempontjából a 22., a kereskedelmi nyitottság tekintetében pedig a legkedvezőbb (maximális pontszám) helyzet mutat-

2. táblázat. Antikorrupciós helyzetkép Magyarországon
az IPI 2015-ös és 2017-es komponens pontszámai alapján
(saját szerkesztés az IPI 2015 és 2017 adatok [URL5] felhasználásával)

Komponensek	Komponens pontszám		Helyezés a világranglistán	
	2015	2017	2015	2017
<i>az igazságszolgáltatás függetlensége</i>	5,02	4,24	59/109	78/109
<i>adminisztratív teher</i>	8,80	8,91	30/109	38/109
<i>kereskedelem nyitottsága</i>	10,00	10,00	1/109	1/109
<i>költségvetési átláthatóság</i>	7,22	7,22	58/109	58/109
<i>e-állampolgárság</i>	7,86	7,72	22/109	22/109
<i>a sajtó szabadsága</i>	6,84	6,51	37/109	43/109
összességében (IPI)	7,62	7,43	31/109	34/109

kozik mind a 2015-ös, mind pedig a 2017-es adatok alapján (2. táblázat). Három komponens értéke romlott (igazságszolgáltatás függetlensége, e-állampolgárság, sajtószabadság), egy komponensé (adminisztratív teher) pedig javult 2017-re. Két komponens értéke változatlan maradt (kereskedelmi nyitottság, költségvetési átláthatóság). Mindezek összességében azt jelentik, hogy Magyarország 2017-ben a 34. helyen áll a rangsorban, három helyet rontva 2015. évi helyezésén, olyan országok társaságában, mint Szlovákia, Lengyelország, Chile vagy Trinidad és Tobago, Dél-Afrika, Georgia (korábban Grúzia).

ÖSSZEZÉS

A European Research Centre for Anti-Corruption and State-Building kutatói által kialakított, integritási mutató újszerűségét kétségtelenül annak metakompozit jellege adja. A mérőszám többdimenziósságából fakadó kétségtelen előnye, hogy – egy összesített kép felrajzolásán túl – a korrupciós helyzethez kapcsolódó egyes dimenziókban jellemző állapotok megragadására is alkalmas. Ebben a tekintetben felbontja a korrupciót a mögöttes tényezők alapján, továbbá adatok szintjén is értelmezhetővé teszi ezeket a faktorokat, s így megvilágítja, hogy adott ország esetében mely területeken szükséges beavatkozást tervezni. Ezáltal az IPI-mérőszám által megjelenített információknak valóban kiemelt szerepük lehet a korrupció elleni fellépés hatékonyabbá tételében, s méltán kerülhet a szakpolitikusok érdeklődésének középpontjába.

Ugyanakkor azonban az index metakompozit jellege bizonyos tekintetben hátrányt is jelenthet. Lényegében ugyanis az IPI szinte kizárólag már eleve meglévő, más kutatószervezetek és globálisan működő intézmények által gyűjtött, illetve publikált adatok alapján épül fel. Ez szükségszerűen azt a kockázatot rejti magában, hogy amennyiben valamely bemeneti adatforrás a későbbiekben – valamilyen oknál fogva – már nem állna rendelkezésre, az IPI változatlan tartalommal való továbbvezetése problematikussá válhat. Hasonló probléma adódhat abból, ha időközben megváltozik a bemeneti adatforrások adatgyűjtési-módszertani gyakorlata, s másként képezik le az általuk vizsgált jelenségekört, és/vagy a vizsgált országok köre alakul át.⁸

⁸ Ez természetesen feloldható, azonban az IPI-értékek összevethetősége érdekében a korábbi évek adatait visszamenőlegesen is korrigálni szükséges, mint ahogyan az már elő is fordult a mutatószám történetében (URL3, illetve lásd 7. lábjegyzet).

IRODALOM

- Burai P. – Hack P. (szerk.) (2011): *Korrupciós kockázatok Magyarországon, 2011. Nemzeti Integritás Tanulmány*. Budapest: TI Hungary, <https://transparency.hu/wp-content/uploads/2016/05/Korrupciós-kockázatok-Magyarországon-2011-Nemzeti-Integritás-Tanulmány.pdf>
- Freedman, D. – Pisani, R. – Purves, R. (2005): *Statisztika*. Budapest: Typotex Kiadó
- Mingiu-Pippidi, A. (2015): *The Quest for Good Governance: How Societies Develop Control of Corruption*. Cambridge: Cambridge University Press
- Mingiu-Pippidi, A. (2017): *Are We Winning Against Corruption? European Research Centre for Anti-Corruption and State-Building*. http://integrity-index.org/wp-content/uploads/2017/12/Integrity-in-the-World-2017_edit.pdf (utolsó letöltés: 2018. 01. 03.)
- Mingiu-Pippidi, A. – Dadašov, R. (2016): Measuring Control of Corruption by a New Index of Public Integrity. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 22, 3, 415–438. DOI: 10.1007/s10610-016-9324-z, https://www.researchgate.net/publication/305691593_Measuring_Control_of_Corruption_by_a_New_Index_of_Public_Integrity
- Pallai K. (é. n.): *Bevezető gondolatok a közigazgatási integritás és integritásmenedzsment témájához*. http://archiv.uni-nke.hu/uploads/media_items/bevezeto-gondolatok-a-kozigazgatasi-integritas-es-integritasmenedzsment-temajahoz.original.pdf (utolsó letöltés: 2018. 01. 03.)
- Pope, J. (ed.) (1996): *National Integrity Systems: The TI Sourcebook*. Berlin: Transparency International

URL1: integritas.asz.hu

URL2: <http://integrity-index.org/about/>

URL3: <http://integrity-index.org/methodology/>

URL4: http://integrity-index.org/wp-content/uploads/2015/07/Table2_correlations.png

URL5: <http://integrity-index.org/>